

Politisk kontekst

Almen og faglig uddannelse er afgørende for formningen af pigers og kvinders muligheder og ønsker. Det er vigtigt at sikre ligebehandling inden for uddannelse med henblik på at realisere kvindernes fulde potentiale, respektere deres tankefrihed og bekæmpe diskrimination af kvinder.

Europa 2020-strategien

- Sigter mod at skabe intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst gennem jobskabelse og fattigdomsreduktion i EU.
- Målet med en beskæftigelse på 75 % for kvinder og mænd mellem 20 og 64 år kræver, at medlemsstaterne styrker den almene og faglige uddannelse af kvinder, navnlig inden for sektorer, hvor de er underrepræsenteret.
- Fastsætter et hovedmål om at nedbringe frafaldsprocenterne i skolen til under 10 %, og at mindst 40 % af de 30-34-årige skal have gennemført en videregående uddannelse.
- »Innovation Union« — et af syv flagskibsinitiativer i Europa 2020, som støtter investering i forskning og udvikling og foranstaltninger til at forbedre evnen til at omsætte forskning til nye tjenester og produkter.
- EU's forsknings- og innovationsprogram, »Horizon 2020«, er det finansielle instrument til implementering af »Innovation Union«. Programmet fremmer blandt andet ligestilling inden for forskning ved at anvende ligestillingsvurdering i udvælgelse af forskningsansøgninger, som har samme pointtal. Programmet har også en målsætning om at sikre ligestilling i beslutningstagning for at kunne nå et mål om 40 % deltagelse af det underrepræsenterede køn i grupper (f.eks. ekspertgrupper) og paneler (f.eks. evalueringspaneler).

Den europæiske ligestillingspakt (2011-2020)

- Heri bekræfter man på ny Rådets forpligtelse til at opfylde EU's ambitioner på ligestillingsområdet, navnlig inden for tre områder, som har relevans for ligestilling: beskæftigelse, uddannelse og fremme af social inklusion, især gennem reduktion af fattigdom.

De strategiske mål for Beijinghandlingsplanen og EU-indikatorerne

- B.1.** Sikre lige adgang til uddannelse.
- B.2.** Udrydde analfabetisme blandt kvinder.
- B.3.** Forbedre kvinders adgang til faglig uddannelse, videnskab og teknologi samt videregående uddannelser.
- B.4.** Udvikle ikkediskriminerende almen og faglig uddannelse.
- B.5.** Afsætte tilstrækkelige ressourcer til og overvåge gennemførelsen af uddannelsesreformer.
- B.6.** Fremme livslang almen og faglig uddannelse for piger og kvinder.

I 2007 vedtog Rådet tre EU-dækkende indikatorer samt to underindikatorer til måling af fremskridtene i EU med hensyn til implementeringen af målene for Beijinghandlingsplanen på dette område. De registrerer kønsopdeling inden for uddannelse, både horisontalt (dvs. med hensyn til studieområde) og vertikalt (dvs. med hensyn til niveauet af den afsluttende eksamen), og de relative fordele ved uddannelse for kvinder og mænd ved at kigge på beskæftigelsesgraden for kvinder og mænd i forhold til det uddannelsesniveau, de har opnået.

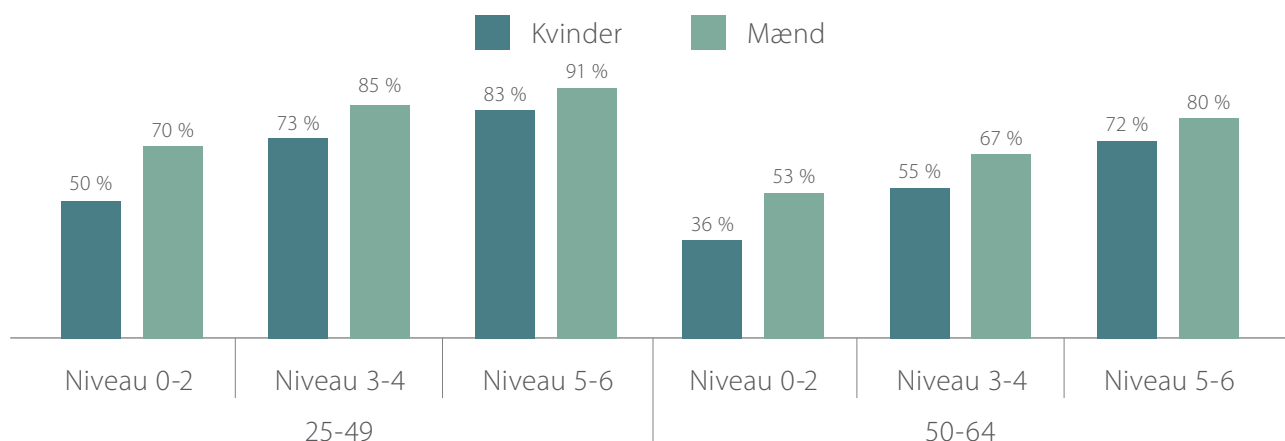
Konklusioner på EU-dækkende data

Kvinderne udgør flertallet af de universitetsuddannede i EU

Kvindes optagelse på uddannelser på universitetsniveau ligger højere end mændenes i EU i 2012 (59%), og tendensen har været uændret siden 2007. Efter afsluttet kandidateksamen er der stadig flere mandlige ph.d.-uddannede end kvindelige (53 % i 2012; 54 % i 2007). Forskellen er dog lille og samtidig faldende. Ændringerne er mere synlige på medlemsstatsniveau. I 2012 var der flere kvinder end mænd blandt ph.d.-uddannede i 12 medlemsstater sammenlignet med ni medlemsstater i 2007.

BESKÆFTIGELSESPROCENT FOR KVINDER OG MÆND EFTER UDDANNELSESLEVELL OG ALDERSGRUPPE, EU-28, 2012

Kilde: Eurostat, EU-LFS

Højere uddannelsesniveauer hænger sammen med en mindre forskel i beskæftigelse mellem kønnene

I 2012 var den gennemsnitlige beskæftigelsesgrad for kvinder mellem 20 og 64 år i EU-28 62 % sammenlignet med 74 % for mænd. Den gennemsnitlige beskæftigelsesgrad for kvinder stiger med deres uddannelsesniveau, navnlig for gruppen mellem 25 og 49 år. I 2012 havde kvinder med førskoleundervisning og grundskoleundervisning (niveau 0-2) de laveste beskæftigelsesniveauer (50 % for kvinder mellem 25 og 49 år og 36 % for kvinder mellem 50 og 64 år). Dette ligger et godt stykke under beskæftigelsesniveauerne for kvinder med en ungdomsuddannelse og en videregående uddannelse, som ikke er på universitetsniveau (niveau 3-4). Beskæftigelsesniveauet er 73 % for kvinder mellem 25 og 49 år og 55 % for kvinder mellem 50 og 64 år. Der var større sandsynlighed for, at kvinder med en videregående uddannelse på første og andet trin (niveau 5 og 6 i ISCED

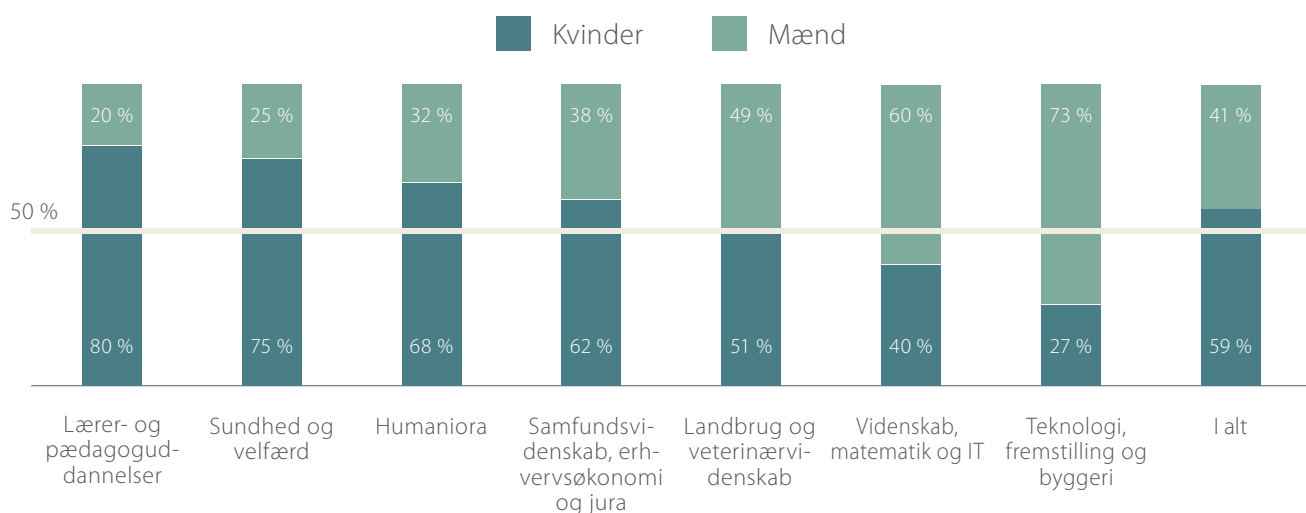
1997) var i beskæftigelse (med en beskæftigelsesgrad på 83 % for kvinder mellem 25 og 49 år og 72 % for kvinder mellem 50 og 64 år), og deres beskæftigelsesgrad lå et godt stykke over målet på 75 % i Europa 2020-strategien.

I 2012 var forskellen i beskæftigelse mellem kvinder og mænd i EU-28 med uddannelsesniveau 0-2 på 20 procentpoint for gruppen mellem 25 og 49 år og 17 procentpoint for gruppen mellem 50 og 64 år. Beskæftigelsesforskellen mellem kvinder og mænd faldt ved uddannelsesniveau 3-4: I EU-28 i 2012 var beskæftigelsesforskellen for kvinder og mænd med uddannelsesniveau 3-4 henholdsvis 13 procentpoint og 12 procentpoint for aldersgrupperne 25-49 år og 50-64 år. På uddannelsesniveau 5-6 var forskellen i beskæftigelse mellem kvinder og mænd endnu mindre: kun 8 procentpoint for begge aldersgrupper.

Kønsopdeling rodfæstet i valg af fag

Trods ændringerne i kvinders og mænds uddannelsesresultater er nogle opdelingsmønstre stadig dybt rod-

PROCENTDEL AF KVINDER OG MÆND BLANDT ALLE ISCED 5- OG 6-KANDIDATER, EU-28, 2012

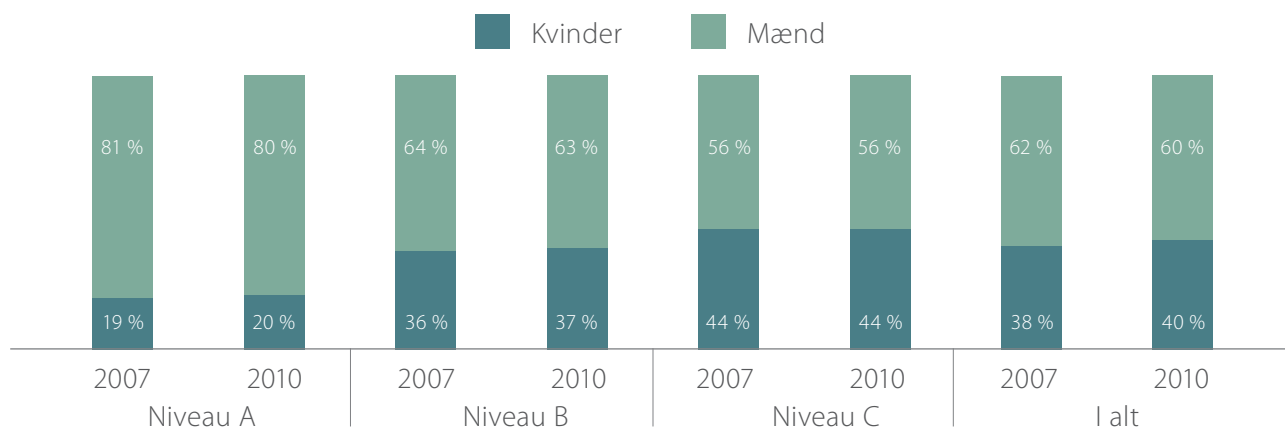
Kilde: Eurostat, uddannelsesstatistik

fæstet i medlemsstaterne. De stemmer overens med forventningerne til kønnene, idet kvinderne er overrepræsenteret i sektorer, der hænger sammen med kvindernes traditionelle roller, såsom sundhed og velfærd, humaniora eller lærer- og pædagoguddannelser.

Mændene var i flertal inden for teknologi, fremstilling og byggeri på både niveau 5 og 6 (ISCED 1997) i alle medlemsstater i 2012. Kvinders og mænds deltagelse er mest afbalanceret inden for landbrug og veterinæruddannelser.

PROCENTDEL AF KVINDER OG MÆND BLANDT DET AKADEMISKE PERSONALE PÅ ALLE NIVEAUER PÅ HØJERE LÆREANSTALTER I 2007 OG 2010, EU

Kilde: Europa-Kommissionen, She Figures, 2012

Kvinder er underrepræsenteret i ledende stillinger på de højere læreanstalter i de fleste medlemsstater

Der var flere mænd end kvinder blandt det akademiske personale på alle niveauer på de højere læreanstalter, hvor mænd udgjorde 60 % af de ansatte i 2010 (et lille fald fra 62 % i 2007). Det større antal mænd blandt de akademiske medarbejdere gør sig gældende i de fleste medlemsstater. Der er betydelige forskelle på graden af vertikal opdeling inden for de tre niveauer af akademiske medarbejdere. I 2010 besatte kvinderne i EU-27 i gennemsnit 44 % af niveau C-stillingerne (det første niveau/den første stilling, som en nyuddannet ph.d.-kandidat (ISCED 6) normalt vil bestride), 37 % af niveau B-stillingerne (forskere, der arbejder i stillinger, der er underordnede i forhold til topstillingerne, men overordnede i forhold til nyuddannede ph.d.'er) og kun 20 % af niveau A-stillingerne (det højeste niveau/den højeste stilling,

som normalt indebærer forskning). Billedet adskiller sig ikke synderligt fra 2007 (hvor kvinderne sad på 44 % af niveau C-stillingerne, 36 % af niveau B-stillingerne og 19 % af niveau A-stillingerne).

Kvinderne øger fortsat deres optagelse på de videregående uddannelser, og der er flere kvinder end mænd inden for mange områder på de videregående uddannelser. Alligevel har opdelingen mellem kønnene, både horisontalt og vertikalt, ikke ændret sig i samme takt. Som en følge heraf sker der ikke i samme grad en udvikling i kvinders og mænds karrierevalg inden for ikke-traditionelle sektorer, og de har muligvis ikke adgang til de samme karrieremuligheder.

I den akademiske verden skal kvindernes tilstedeværelse på og adgang til de højere niveauer stadig forbedres og støttes, og det er et problem, der skal løses i størstedelen af EU's medlemsstater.

Nyttige initiativer:

Kønsstereotyper anerkendes som en medvirkende faktor bag opdelingen og uligheden mellem kønnene inden for almen og faglig uddannelse og afhjælpes gennem forskellige foranstaltninger, som medlemsstaterne iværksætter. Man er særligt opmærksom på læseplaner, diskussion af kønsroller, stereotyper samt ligestilling i samfundsfag eller historiefag (den danske folkeskole). Den cypriotiske handlingsplan for ligestilling mellem kønnene på uddannelsesområdet (2014-2017) rummer foranstaltninger til håndtering af kønsroller og stereotyper i familien og samfundet. I Tjekkiet handlingsplan »Status for ligestilling mellem kønnene under Ministeriet for Undervisning, Ungdom og Sport samt forslag til en strategisk midtvejsplan for ligestilling mellem kønnene« er eliminering af konsekvenserne af kønsstereotyper et af målene på uddannelsesområdet. I Kroatien kræves det i standarderne for lærebøger, at »lærebøger skal forberede begge køn til en effektiv og ligelig deltagelse på alle områder af tilværelsen« samt »fremme ligestilling«. Det Pædagogiske Institut, den græske myndighed for undervisningsmaterialer, har taget skridt hen imod at fjerne stødende stereotyper af kvinder gennem initiativet den Tværfaglige Integrerede Ramme for Læseplaner (2004). Den nationale læseplan i Ungarn omfatter menneskerettigheder, bevidsthed om og holdninger til ligestilling mellem kvinder og mænd som en del af undervisningsprogrammet.

Kapacitetsopbygning inden for ligestilling mellem kønnene i uddannelsessystemer og anskaffelse af støtte-materiale til skolernes ansatte er et led i de foranstaltninger, som nogle medlemsstater iværksætter i forbindelse med deres ligestillingspolitikker på undervisningsområdet. Det Pædagogiske Institut på Cypern har oprettet en webside for lærere, der fokuserer på ligestilling, med information og materialer om lige muligheder for drenge og piger i skolen. I Litauen indeholder undervisningshjælpe midlet »Muligheder for at fremme ligestilling mellem kønnene i skolen« til lærere og socialpædagoger oplysninger om ligestillingsmålene for skoler og tilbyder redskaber til ligestillingsuddannelse på skolerne og i undervisningsverdenen i bredere forstand. Inden for rammerne af samarbejdet mellem det spanske ministerium for undervisning, kultur og idræt og ministeriet for sundhed, sociale tjenester og ligestilling har man oprettet portalen »Intercambia« for at lette adgangen til og udveksling af oplysninger (IKT-ressourcer, en database og statistikker) og viden om undervisningspraksisser, der fremmer lige muligheder og forhindrer kønsrelateret vold.

FREMSKRIDT OG FORHINDRINGER PÅ OMRÅDE B: ALMEN OG FAGLIG UDDANNELSE AF KVINDER

FREMSKRIDT	FORHINDRINGER
<ul style="list-style-type: none"> • De kønsbestemte uligheder inden for adskillige mandsdominerede uddannelsessektorer er for nedadgående. • Generelt er der flere kvinder blandt kandidatuddannede fra universiteter i alle medlemsstater. • Forskellene i mænds og kvinders beskæftigelsesfrekvens er mindre udtalte blandt personer med høje uddannelsesniveauer (5-6), og kvinderne i denne kategori er blevet mindre påvirket af den økonomiske krise. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tempoet for ændringer af opdelingen af kønnene på uddannelsesområdet, både horisontalt og vertikalt, er lavt. • Kvinderne er dårligt repræsenteret på de højere niveauer inden for den akademiske verden. • Der er fortsat forskelle i mænds og kvinders beskæftigelsesfrekvens på alle uddannelsesniveauer.

Vejen frem for EU

- Fortsætte med at bearbejde og bryde kønsbaserede stereotyper og opdeling inden for almen og faglig uddannelse ved at støtte ligestillingsorienterede læseplaner inden for uddannelse, karriereplanlægning, mediekampanjer, hvor man tilskynder drenge og piger, kvinder og mænd til at følge karriereveje i henhold til deres færdigheder og evner.
- Behandle kønsopdeling inden for uddannelse, eftersom den medfører yderligere uligheder på arbejdsmarkedet og bidrager til forskelle i kvinders og mænds økonomiske muligheder.
- Sikre karrieremuligheder og -udvikling for både kvinder og mænd, der vælger utraditionelle sektorer, der normalt forbindes med det modsatte køn.
- Give kvinder mulighed for at udnytte deres resultater fra de videregående uddannelser i samme udstrækning som mænd og afhjælpe det nuværende glasloft for kvinder i den akademiske verden.

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE)

Das Europäische Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist das EU-Kompetenzzentrum für Gleichstellungsfragen. Das EIGE unterstützt politische Entscheidungsträger und alle relevanten Einrichtungen in ihren Bemühungen zur Verwirklichung der Gleichstellung von Frauen und Männern in Europa und darüber hinaus, indem es spezifisches Fachwissen sowie verlässliche und vergleichbare Daten zur Gleichstellung in Europa bereitstellt.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu>

Das Ressourcen- und Dokumentationszentrum (RDC) des Europäischen Instituts für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist ein innovatives und praktisches Instrument, das dabei hilft, wichtige Ressourcen zur Geschlechtergleichstellung zu identifizieren und zu verknüpfen. Es erleichtert interessierten Personen einen Online-Bereich für Diskussionen und Debatten bietet.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

Kontakt:
Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITAUEN
Tel. +370 521574-44/00

facebook.com/eige.europa.eu
twitter.com/eurogender
youtube.com/eurogender
<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9218-563-3
doi:10.2839/1885
MH-04-15-022-DE-N

MISSING TRANSLATION